

जिल्हा
सामाजिक व आर्थिक
समालोचन

नागपूर जिल्हा

१९८५-८६

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरीता

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

जिल्हा :- नागपूर

१९८५ - १९८६

.....

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,

महाराष्ट्र शासन,

नियोजन विभाग,

मुंबई.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन १९८५-८६

-शुध्दीपत्रक-

ज. क्र.	बा ब	पृष्ठ क्रमांक	परिच्छेद/रकाना क्रमांक	ओळ क्रमांक	अशुध्द	शुध्द
१	२	३	४	५	६	७
१	समालोचन-भूगर्भरचना	२	२	७	भूगर्भरचना	भूगर्भरचना
२	"- इतर विकास कार्यक्रम	८	५	४	पुनरुनिवन	पुनर्जिवन
३	"- "-	८	५	६	पंढरी	पंढरी
४	"- "-	९	१	९	मुषकनाषके	मुषकनाषके
५	"- सिंचन प्रकल्प	१०	१	२	कान्हालीबारा	कान्हालीबारा
६	"- मत्स्य-व्यवसाय	११	३	४	माच्छीमान	माच्छीमार
७	"- "-	११	३	५	मत्स्यसंवर्धन	मत्स्यसंवर्धन
८	"- उद्योग व कामगार	१३	१	१	औषोगिक	औद्योगिक
९	अनुक्रमणिका-३.९	दोन	-	८	वहितांच्या	वहितांच्या
१०	तक्ता क्र. १.८	१३	३	५	अस्पष्ट	६, ९६०

द्विदशेमात जिल्हा [१९८५-८६]

जिल्हा : नागपूर.

-एक-

अ. क्र.	वा व	परिमाण	जिल्हा नागपूर १९६५-८६	महाराष्ट्र १९८५-८६
१.	२	३	४	५

[एक] प्राकृतिक रचना

अ) भौगोलिक स्थान

१] उत्तर अक्षांश	अंश	२०. ३५ ते २१. ४०	१६. ४ ते २२. १
२] पूर्व रेखांश	अंश	७८. १५ ते ७९. ४०	७२. ६ ते ८०. ९

ब) हवामान

तापमान [१९८५]

१] किमान	सेल्सियस	१३. १ [नागपूर शहर]	उ. ना.
२] कमाल	"	४५. ५ "	उ. ना.
३] वर्जन्य [तरासरी [१९८५]	मि. मि.	१०४२	उ. ना.

क) प्रशासकीय विभाग [१ एप्रिल रोजी]

१] तालुके	संख्या	१४	३०३
२] पंचायत समित्या	संख्या	१३	२९८
३] टंचाई ग्रस्त तालुके	संख्या	५	१३०
४] एकात्मिक गाामीय विकास प्रकल्प गट	संख्या	१३	२९८
५] शहरे	संख्या	१६	३०७
६] गावे [स्कूप]	संख्या	१८७४	४१८३३
१] निर्जन	संख्या	२१६	२४७९
२] वस्ती असलेली	संख्या	१६५८	३९३५४
७] क्षेत्रफळ	चौ. कि. मि.	९९३१	३०७६९०

[दोन] प्रशासकीय संस्था

१] पंचायत समित्या	संख्या	१३	२९८
२] महानगरपालिका	संख्या	१	११
३] नगरपरिषदा	संख्या	१०	२१६
४] कटकमंडळे	संख्या	१	७
५] ग्रामपंचायती [३१-३-८६]	संख्या	७२२	२४६३१ [अस्थायी]
६] पोलीस स्थानके [१-१-८५]	संख्या	३७	७७८
७] पोलीस आऊटपोस्ट [१-१-८५]	संख्या	५९	११९१

[तीन] लोकसंख्या [१९८१]

१] गाामीय लोकसंख्या	आऊडे वजारात	११२०
२] नागरी लोकसंख्या	"	१७६०
३] स्कूप लोकसंख्या	"	१५८९

कुल:

१	२	३	४	५
[तिस] लोकसंख्या [१९८१]				
४]	अनुसूचित जातींची संख्या	आकडे हजारात	१८२	४४८०
५]	अनुसूचित जातींच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	७.०५	७.१४
६]	अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या	आकडे हजारात	३५३	५७७२
७]	अनुसूचित जमातींच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	टक्केवारी	१३.६५	९.१९
८]	पुरुष	आकडे हजारात	१३४५	३२४१५
९]	स्त्रिया	"-	१२४३	३०३६९
१०]	स्त्री पुरुष प्रमाण	१००० पुरुषांमध्ये स्त्रियांचे प्रमाण	९२५	९३७
११]	घनता	दर चौ. मि. मि. क्षेत्रातील लोकसंख्या	२६०	२०४
१२]	साक्षरतेचे प्रमाण			
१]	एकूण	टक्केवारी	७७.६६	४७.१८
२]	पुरुष	"-	६३.७४	५८.७९
३]	स्त्रिया	"-	४४.६२	३४.७९
४]	राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	२	—
[चार] कृषी [१९८४-८५]				
१]	भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	[१९८४-८५] ९८६	३०७५८
२]	जंगलव्याप्त क्षेत्र व त्यांची भौगोलिक क्षेत्राची टक्केवारी.	"-	१७४ [१७%]	५३४३ [१७.३७%]
३]	शेतीला उपलब्ध नसलेली जमीन			
	१९८४-८५			
अ]	विंगर शेती वापराखाली जमीन	"-	४६	१०६०
ब]	पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	"-	३२	१७१०
क]	एकूण	"-	७८	२७७०
४]	पडीत जमीनी व्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमीन [१९८४-८५]			
१]	कायम गुर चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	७४	१५५८
२]	आडे झुडपाखालील जमीन	"-	११	१९५
३]	लागवडी योग्य परंतु पडजमीन	"-	४६	१०२७

१	२	३	४	५
५]	उडीत जमीन [१९८४-८५]			
१]	वातू रुड	हजार हेक्टर	१५	८४९
२]	इतर पड	"-	४५	८३१
६]	विकाखालील क्षेत्र			
१]	विकाखालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	५४३	१८१८५
२]	दुसोटा क्षेत्र	"-	३२	३२८५
३]	स्कूण विकाखालील क्षेत्र	"-	५७६	२०४७०
७]	ओलीत क्षेत्र [१९८४-८५]			
१]	निव्वळ ओलीत क्षेत्र	हजार हेक्टर	४९	१८७६
२]	स्कूण ओलीत क्षेत्र	हजार हेक्टर	६७	२५१८
८]	महत्वाच्या विकाखालील क्षेत्र [१९८४-८५ हजार हेक्टर [अन्नधान्ये]		३८४	१४०९१
९]	वहित धारण जमिनी [१९८०-८२] [अंतिम]			
१]	२ हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या[००]	७५३	३४३६८
२]	२ ते १० हेक्टर	संख्या[००]	९७६	३०७७५
३]	१० हेक्टरपेक्षा जास्त	संख्या[००]	९०	३१८२
१०]	जमीन महसूल वजुली[१९८५-८६]	लाख रुपये	१८२४	३७३७
११]	जिल्हा परिषदांचा उपकर	हजार रुपये	३६५१	४२०२९
			[१९८४-८५]	
१२]	पंचायत समितीचा उपकर	हजार रुपये	२८८४	उ. ना.
[वाच]	अनुसंधान [अनुसंधान गणना १९८३]			
१]	अनुसंधान	संख्या हजारात	१०७०	३०९१९
२]	गार्ह व पैल	"-	६५५	१६१६१
३]	मंडळी व रेडे	"-	६१	३९७२
४]	मैदसा	"-	२२	२६७१
५]	शेळ्या	"-	३७९	७७०५
६]	कोंपड्या व दंढके	"-	३७९	१९८४४
७]	अनुसंधानीय अधिकारी	संख्या	५१	उ. ना.
८]	निग अनुसंधानीय अधिकारी	"-	६८	उ. ना.

१	२	३	४	५
---	---	---	---	---

[सहा] सहकार [१९८५-८६]

१] सहकारी संस्था	संख्या	३१०३	७९२९१
२] प्राथमिक कृषी सहकारी पत संस्था	संख्या	५९४	१८३७४
३] प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थांची सभासद संख्या	संख्या [हजारात]	१६१	६३११
४] दुग्ध शाळा संस्था	संख्या	१७५	१२०६४
५] प्राथमिक कृषि पतसंस्थांनी दिलेले कर्ज	रुमये [कोटीत]	५	४१८

[सात] जलसिंचन

१] पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्याखालील लाभक्षेत्र [३० जून १९८४]

१] मोठे प्रकल्प अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	१	१६
	हजार हेक्टर	१२४	उ. ना.
२] मध्यम प्रकल्प अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	११	१२५
	हजार हेक्टर	७७	उ. ना.
३] लघुप्रकल्प [प्लूटभाग] अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	१२९	११८०
	हजार हेक्टर	२०	उ. ना.
४] सिंचन विहीरीखाली भिजणारे क्षेत्र [१९८५-८६]	हजार हेक्टर	२६	१०५७

२] काम सुरु असलेल्या पाटबंधारे प्रकल्पाखाली लाभक्षेत्र

१] मोठे प्रकल्प अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	-	उ. ना.
	हजार हेक्टर	-	उ. ना.
२] मध्यम प्रकल्प अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	१	उ. ना.
	हजार हेक्टर	१३	उ. ना.
३] लघु पाटबंधारे अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	६७	उ. ना.
	हजार हेक्टर	उ. ना.	उ. ना.

३] जिल्ह्यामध्ये नव्याने घेण्यात येणारे प्रकल्प व त्यांचे अंदाजित लाभक्षेत्र

१] मोठे प्रकल्प अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
	हजार हेक्टर	उ. ना.	उ. ना.
२] मध्यम प्रकल्प अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
	हजार हेक्टर	उ. ना.	उ. ना.
३] लघु पाटबंधारे अपेक्षित लाभक्षेत्र	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
	हजार हेक्टर	उ. ना.	उ. ना.

१	२	३	४	५
[आठ] उद्योग [१ एप्रिल रोजी]				
१]	नोंदणीकृत कारखान्यांची संख्या	संख्या	११११	३२४५१
२]	नोंदणीकृत चालू कारखान्यांची संख्या	संख्या	९६९	१८९२२
३]	ताखर कारखान्यांची संख्या [८४-८५]	संख्या	-	८८
[उत्पादन चालू असलेले]				
४]	सर्व नूतन गिरण्यांची संख्या [३१-३-८५]	संख्या	२	१३३
[नऊ] वीज				
१]	वीज पुरवठा केलेली शहरे व खेडी [३१-३-१९८६]	संख्या	१७६६	३३९२७
२]	विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या [१९८५-८६]	संख्या	१७५०	३३६२०
३]	वीज पुरवठा केलेले पंच संघ [१९८५-८६]	संख्या	३७९२६	१०१७७०४
४]	गोवर गॅस सयंत्रे	संख्या	१५०२	९१३१५
[दहा] तार्वजिक आरोग्य [१९८५]				
१]	रुग्णालये	संख्या	२७	६५०
२]	दवाखाने	संख्या	१२३	१७२२
३]	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	७०	१५३९
४]	प्राथमिक आरोग्य पथके	संख्या	१	८१
५]	स्का.त्तिक वाल विकास योजना गट	संख्या	१	१०४
६]	आंगणवाडीत उपस्थित राहणारी मुले	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
[अकरा] शिक्षण [३० सप्टेंबर १९८६ अखेर]				
१]	एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	१९८४	५४४०६
२]	एक शिक्षकी शाळा	संख्या	५११	१७०९८
३]	प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	४००	९७१८
४]	प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	९	२४५
५]	प्रत्येक शिक्षकामागे विद्यार्थी	संख्या	४४	३८
[बारा] दुय्यम शिक्षण				
१]	दुय्यम शाळा	संख्या	४६९	८१७७
२]	शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	२७८	४५८५
३]	शाळेतील शिक्षक	-	९	१४६

[तेरा] उच्च शिक्षण [३०-९-८६ रोजी]

१] संस्था	संख्या	३३	१२५५
२] एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	५२	८८८

[चौदा] अ] प्रौढ शिक्षण

१] प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	६४०	२०४७४
२] प्रौढांची उपस्थिती	संख्या हजारात	उ. ना.	६४०

ब] तांत्रिक शिक्षण

१] औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था			
१] शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	५	उ. ना.
२] इतर [खाजगी]	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

२] शासकीय व शासन सहाय्यीत औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांमध्ये गंजूर झालेल्या जागा.	संख्या	१२०८	४११८८
--	--------	------	-------

३] तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्था			
१] शासकीय व शासन सहाय्यीत	संख्या	१	१६०
२] इतर [खाजगी]	संख्या	उ. ना.	५२५

४] शासकीय तांत्रिक व व्यावसायिक शिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता.	संख्या	२५३	१७२००
५] अभियंत्याची संख्या	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

[संधरा] परिवहन आणि दूरधोरण [१९७१ रोजी]

१] एकूण रेल्वे मार्ग [लांबी कि. मी. [१९८५-८६]	कि. मि.	३५०	५२९७
२] रस्त्यांनी जाडलेली गावे	संख्या	उ. ना.	३४६२४
३] एकूण रस्त्यांची लांबी [पृष्ठांकित]	कि. मि.	३९१९	१०२७२६
४] राष्ट्रीय महामार्गाची लांबी	कि. मि.	२३५	२२३९ x
५] राज्य महामार्ग	कि. मि.	४२८	१२०७६
६] महत्वाच्या जिल्हा रस्त्यांची लांबी	कि. मि.	४६१	२६७६३ x

१	२	३	४	५
७]	इतर जिल्हा रस्त्याची लांबी	कि. मि.	४८२	२८८६१ x
८]	ग्रामीण रस्त्याची लांबी	कि. मि.	२३१३	७८९४२ x
९]	नुधारित रस्त्याची योजना एकूण रस्त्याची लांबी [१९८१-२००१]	कि. मि.	५८११	२०००००

[गोळा] विख्याता पाण्याचा पुरवठा

[१ एप्रील रोजी]

कठीण गावांची संख्या	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
१] खेड्यांना केलेला पुरवठा	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
अ] नळ्यापाणी पुरवठा	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
ब] कुपनलीका	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
क] विहीर	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
२] टॅक्टर्स फिंदा पैलगाडीने वावी पुरवठा केला जाणारी गावे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
३] योजनेत समाविष्ट करावयाची गावे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

[सतरा] घरदांधणी

भूमिहीन कामगारासाठी वांधलेल्या गोपड्या एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम.	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
--	--------	--------	--------

[अठरा] १] दारिद्र्य रेषेवरील कुटुंबे [१९८२-८३]	संख्या	१. १२ [कुटुंबे]	३४. ३४
२] मार्च १९८६ पर्यंतचे लाभार्थी	[लाखात] संख्या	३५३७०.	उ. ना.

[एकोणवीस] रोजगार हंगी योजना

१] मंजूर झालेली कामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
२] पूर्ण झालेली कामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
३] अपुरी कामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
४] प्रगती बंधावर असलेली कामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
५] सुरु करता येण्यासारखी कामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
६] नोंदणीकृत कामगार	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
७] सरासरी दैनिक उपस्थिती [अवघावत]	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
८] कमाल दैनिक उपस्थिती	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

[वीस] आदिवासी कल्याणकारी योजना आदिवासीकरीता आश्रमशाळा विद्यार्थी.	संख्या	५	उ. ना.
--	--------	---	--------

१	२	३	४	५
[सकडीस]	<u>मागासकर्गियासाठी कल्याणकारी योजना</u>			
	मागासकर्गियासाठी वसतिगृहे	संख्या	२	उ. ना.
	वसतिगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
[दावीस]	<u>जिल्हा नियोजन</u>			
	१] वार्षिक योजनेतील सर्वसाधारण अपेक्षित तरतूद [१९८५-८६]	स्वये कोटीत	१६	१७२८
	२] अनुसूच्य भस्म काढण्यासाठी तरतूद १९८६-८७	स्वये कोटीत	१	२५०
[तेवीस]	<u>नागरी सुरवठा</u>			
	१] रास्त भावाची दुकाने [१९८५]	संख्या	११६८	३३००५
	२] शासकीय गुदामे	संख्या	उ. ना.	उ. ना.
	३] ताठा [वस्तुनुसार]	संख्या	उ. ना.	उ. ना.

टिप :- ज्या संख्येतमोर x चिन्ह दर्शविलेले आहेत त्या संख्या अस्थायी आहेत.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.